

τε νὰ ἐνθαρύνῃ τὸ κοράσιον. Τότε, ἔτρεμον τοῦτου ὅλα τὰ μέλη, ἐρρίπτε βλέμμα φρίκης περὶ ἑαυτὸ, καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀθηναίδος, ὅπου ἔκρυψε τὸ πυριφλεγές μέτωπόν της.

ἔκτοτε τὴν εὐτυχὴ καὶ ἡδῆσαν γαλήνην τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἱατροῦ Σαμουὴλ ἐπικρατοῦσαν διεδέχθη κατ' ἰσχυρίαν πλήρης ἀνυσυχίων. Ἐπειδὴ, μὲ ὅλας τὰς προσπάθειάς της Ἀθηναίς ὑπὲρ τῆς Μαρίας, μὲ ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις της τοῦ ὅτι πατὴρ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ, τὸ κοράσιον κατέλαθον πάλιν αἰ ὑπερβολαί τῆς νευρικῆς ἡσθενείας, ἥτις τῇ εἶχεν ἀποδῆ τοσοῦτον ὀλεθρία. Ἡ κυρία Δουβοᾶ, ὁ υἱὸς της, καὶ μάλιστα ἡ Ἀθηναίς, δὲν ἀπέμεινον ἀπὸ τοῦ προσκεφαλαίου της· ὁ κόμης δὲ—Μανίμ, ὡς εἴπομεν, καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἐφρόντιζε καὶ εἰλκυσεν εἰς ἑαυτὸν τὸ σέβας τοῦ Σαμουὴλ καὶ τῆς κυρίας Δουβοᾶ διὰ τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς χάριτος τοῦ χαριτήρος του.

Ὅτις οὕτως ἡμέραι διέτρεξαν, ὅτε ὁ κόμης, εἰς δὲν ἐφέρθησαν διὰ τοῦ ταχυδρομείου πολλοὶ φάκελλοι, ἐκυριεύθη ὑπὸ προφανοῦς ταραχῆς καὶ ἔλαβε τὴν Ἀθηναίδα καὶ τὸν Σαμουὴλ κατὰ μέρος.

— Λαμβάνω εἰδήσεις εὐτυχεῖς καὶ ἀπροσδοκήτους, τοὺς εἶπεν. Ἀνεκαλύφθη τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὁ πατήρ μου ἐπεφόρτιζε νὰ ἀπαγάγῃ τὸ τέκνον μου εἰς Πάρις. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε γέρον τις ὑπὲρ τῆς, ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, εἰς δὲν ἐπεσιεύθη τὸ κοράσιον, ἀλλὰ σημειοῖ τὸ ὑποστροφεῖον ἀρκετὰ ἀκριβῶς ἵνα διευκολύνῃ τὰς ἀναζητήσεις μου καὶ καταστήσῃ αὐτὰς βεβαίαις, ἐπειδὴ σημειοῖ καὶ τὴν συνοικίαν. Πηγαίνω ἐκεῖ πάραυτα.

— Καὶ ἐγὼ σὰς συνοδεύω! ἀνέκραξεν ἡ κόμισσα. Τὴν θυγατέρα μου! τὴν θυγατέρα μου! ὦ! θεέ μου! δὲν θὰ μοὶ τὴν ἀποδώτῃς;

Ἡ Μαρία ἐξέφερε βὰθὺν στεναγμόν. Ἡ Ἀθηναίς ἔτρεξε πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ τὸ κοράσιον ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν.

— Δὲν μὲ ἀγαπᾷς πλέον, εἶπεν ἄγνός με ν' ἀποθάνω!

Ὅποια καὶ ἂν ἦτον ἡ πρὸς τὴν Μαρίαν κλίσις αὐτῆς, ὁ μητρικὸς ἔρωσ ὑπερίσχυεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς κομίσεως, καὶ ἔτρεξε μετὰ τοῦ συζύγου της νὰ ἐπισκεφθῇ πάντα τὰ παρθεναγωγεῖα τῆς ὑπὸ τοῦ γέροντος ὑπὸ τῆς σημειωθείσης συνοικίας. Ἐφθασαν τέλος εἰς τὸ ὑποτροφεῖον τῆς κυρίας Γερβρίας. Ἐκεῖ ἔμαθον ἀμέσως ὅτι ἡ θυγάτηρ των, ὅτι τὸ τέκνον ἐκείνῳ τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη καὶ διὰ τὸ ὁποῖον τοσοῦτον πικρῶς ἐλυποῦντο, τὸ ἐκράτουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὰς ἀγκάλας των· ἦτο ἡ Μαρία!

ὦ! μετὰ πόσης σπουδῆς ἐπανήλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱατροῦ Δουβοᾶ μετ' ὁποίας συγκινήσεως εὐρέθησαν πάλιν παρὰ τῇ κλίνῃ τοῦ μικροῦ κορασίου, ὅπερ ἔκλαιε καὶ ἀπληγίζετο.

Ἡ Ἀθηναίς ἔλαβεν ἡσύχως εἰς τὰς χεῖράς της τὰς χεῖρας τοῦ κορασίου, ὅπερ ἠθέλησε μὲν νὰ τὰς ἀποσύρῃ, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰς ἄφησε.

— Μαρία, εἶπεν ἡ Ἀθηναίς, ἡν ἐλάττειν ἀπα-

τος συγκίνησαι, Μαρία ἀνεῦρον τὴν μικρὰν μου θυγατέρα.

Ἡ Μαρία ἔκαμε κίνημα ἀπελπιστικόν.

— Ἀλλ' ἀνεῦρον ἐπίσης τὴν μητέρα σου.

— Τὴν μητέρα μου! ἐπανελάβεν ἡ Μαρία ἀνακινθῆσα εἰς τὴν κλίνην της· τὴν μητέρα μου... ποῦ εἶναι, ποῦ εἶναι;

— Ἐδῶ πλησίον.

— Π. ὦ; Θεέ μου... ποῦ; Θεέ μου.

— Εἰς τὰς ἀγκάλας μου τέκνον μου! Αὐτὴ εἶναι ἡ καλύπτουσα σε μὲ δάκρυα καὶ φιλήματα αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγαπώσα σε καὶ ἡ παρὰ σοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀγαπωμένη· αἱ καρδίαι ἡμῶν ἦσαν ἤδη μυστηριωδῶς συμπυκνωμέναι. Μάλιστα, τέκνον μας, μάλιστα, εἶμαι ἡ μήτηρ σου!... μάλιστα εἶσαι ἡ θυγάτηρ μου!

— Θεέ μου!... εὐχριστῶ, ἀνέκραξεν ὁ κόμης, γονυπετῶν, ἡ θεία σου εὐσπλαγχνία μᾶς συνήλωσε πάντας!

— Καὶ ἐγὼ μένω μόνος εἰς τὸν κόσμον! ἐψύθριζεν ὁ Σαμουὴλ.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ θάναθον χεῖρα εἰσδύσασαν εἰς τὴν ἰδικήν του καὶ σφίγγουσαν αὐτὴν περ παθῶς καὶ μετὰ στοργῆς.

Ἦτον ἡ χεὶρ τῆς μητρός του.

(Musée des familles).

μεταφ. Α. Π. Ἰωάννου.

ΠΕΡΙΛΟΞΟΣ ΦΩΝΟΣ.

ΚΟΣΜΑΣ Α΄ Ο ΕΚ ΜΕΔΙΚΩΝ.

—ο—

Ὁ δέκατος ἔκτος αἰὼν, ὁ τοσοῦτον γόνιμος ἐνδόξων πολεμιστῶν, ἐπισήμων νομοδιδασκάλων, περιδόξων ἀριστοτεχνῶν, καὶ μεγάλων βασιλέων δὲν παρήξεν ἴσως παραδοξότερον ἄνθρωπον ἢ Κοσμάν τῶν Μεδίκων, υἱὸν τοῦ ἐνδόξου Ἰωάννου, στρατηγοῦ τῶν λεγομένων μαύρων ταγματῶν. Ὁ Κοσμάς οὗτος εἰκοσαετὴς περίπου τὴν ἡλικίαν, διὰ τῆς καρτερίας, τῆς πολιτικῆς, καὶ τῆς ἐπιδειξιότητος, ἐπανήγειρε τὸν ἐγκατασταθέντα παρὰ τῶν προγόνων αὐτοῦ δουρικὸν τῆς Φλωρεντίας θρόνον. Ὁ Κοσμάς ὑπῆρξεν ὁ πατήρ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ Δαυρέντιος ὁ πατήρ τῶν γραμμάτων. Ἐγενε δὲ Δουξ τῆς Φλωρεντίας τὸ 1537, δεῦξ τῆς Σιέννης τὸ 1555, καὶ τέλος Δουξ τῆς Τοσκάνης, τὸ 1569· ἐχρεώσεται δὲ, τὴν τεραστίαν ταύτην αὐξήσιν τῆς δυνάμεώς του, εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, εἰς τὴν ἐνεργητικότητά του, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ ἔθνικόν αἰσθημα, τὸ ὁποῖον ἐνυπῆρχεν ἐν αὐτῷ εἰς ὑψιστον βαθμόν. Οὐδέποτε ἠδύνετο νὰ ὑποφέρῃ ξένην ἐθνὴν ἐπ' ἑρῶν, ὡς ἐκ τούτου ἀπώθησε μετὰ θαρρόους τὴν συμμαχίαν τῆς Γαλλίας, μὲ ὅλα τὰ ἄπειρα ὀφελήματα, τὰ ὅποια ἡ βασίλισσα Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων, χήρα Ἑρρίκου τοῦ δευτέρου καὶ

συγγενής του, δὲν ἔπαυε νὰ τῷ προσφέρῃ, καὶ συνεχάρησε μετὰ τοῦ Αυτοκράτορος ἐναντίον τῶν Γάλλων.

Ὁ μέγας εὖτος δούξ, συνήνωσεν ἐν ἑαυτῷ μεγάλα ἐλαττώματα, καὶ μεγάλα πλεονεκτήματα, ἡ δὲ ἱστορία τὸν ἐδίκασε μετ' αὐστηρότητος. Ἦτο φιλόποτος, κρυφίους, ἀπηνής, καὶ πλεονέκτης. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ προθυμοποιούμενος νὰ ἐκδικῆται τοὺς προσωπικούς αὐτοῦ ἔθρους διὰ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ δηλητηρίου, ὁ ἀναρτίζων ἀγχόνας εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς Πρωτεύουσας του, ὁ μὴ αἰσχυρόμενος νὰ διαπλῆττῃ, ἐπ' ὠρελεῖα αὐτοῦ, μονοπωλεῖα ἐπιβλαθῇ πρὸς τοὺς ὑπάρχους του, ἦτο μεγαλοπρεπὴς εἰς τὰς οἰκοδομὰς, ἃς ἀφίερωνεν πρὸς δημοσίαν χρῆσιν, ἐνθερμος προστάτης τῶν σοφῶν, φιλόλογων καὶ ἀρχιτεχνῶν, ὑπῆρξεν ὁ θεμελιωτὴς τοῦ πανεπιστημείου τῆς Πίσσης, καὶ ἐδεικνύετο ὅτι τὸς ἐπὶ ζήλος. Ἐνεκα τῆς ἐθνικῆς τιμῆς, καὶ τῆς Ἰταλικῆς ἐλευθερίας Γενναῖος ὡς λέων, καὶ πνιούργος ὡς ἀλώπηξ, εἶχε τὴν ἔξιν νὰ λέγῃ, ὡς ὁ Λακεδαιμόνιος Λύσανδρος: « παῖδας μὲν παιγνίσαις διασκεδάζουσιν, ἄνδρας δὲ λόγοις ».

Ἐκ τοῦ μετὰ τῆς Ἐλεονόρας Τολέθης γάμου του, εἶχεν ἀποκτήσῃ τέσσαρας υἱούς Οἱ δύο τοῦ πρωτότοκοι, ὑπηρετοῦντες εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ αυτοκράτορος, διεκρίνοντο διὰ τῆς γενναϊκῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀδελφικῆς ἀφοσίωσης· οἱ δὲ δύο τοῦ δευτερότοκοι, ὁ Δὸν Γράσιος καὶ ὁ Καρδινάλιος Ἰωάννης ἔμεινον διαρκῶς παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Φλωρεντίας· ἄλλ' οὗτοι, ἅπ' ἐναντίας, εἶχον ἀναπτύξῃ πρὸς ἀλλήλους θανάσιμον μῖσος, τὸ ὅποιον ἐπέφερεν εἰς τὸν μεγάλον Δούκα οὐχὶ μετρίαν τὴν λύπην. Ὁ σοβαρὸς καὶ ἀγρίων λόφῃ χαρακτήρ τοῦ Δὸν Γράσιος, τὸν ἔκαμεν νὰ προβλέπῃ δαυθρίας τῆς ἑχθρας ταύτης τὰς ἐκδόσεις, οἱ δὲ φόβοι τοῦ δουκὸς ἦσαν, ὡς θέλομεν τὸ ἶδει, τὰ μάλιστα βάσιμοι.

Ὁ μέγας Δούξ ὅπως διαιωνίσῃ τὴν μνήμην τῶν δύο ἐνδόξων μοχλῶν τοῦ Μοντεμέρλου καὶ τοῦ Σκαναγάλλου, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν, στρατηγούντος τοῦ Στρότση, καὶ αἰτίνας εἶχον παγίως τὴν δύναμίν του, ἐγκάτεστησε, τὴν 15 Μαρτίου 1562, τὸ ἱερaticὸν τάγμα τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Ὁ Πάπας Πίος δ' Α' ἐκήρυξεν αὐτὸν ἀνώτερον ἄρχοντα, εὖτος δὲ, ἔσπευσε νὰ κατατάξῃ εἰς τὸ τάγμα τὰ ἐπισημότερα τῆς Ἰταλίας πρόσωπα. Οἱ δύο τοῦ υἱοῦ, Πέτρος καὶ Φραγκίσκος, οἱ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Αυτοκράτορος, κατέστησαν ἱππῶται· ὁ Καρδινάλιος διωρίσθη πρωθυγούμενος τοῦ τάγματος μόνος ὁ Δὸν Γράσιος ἀπεκλείσθη τῆς προχειρίσεως ταύτης, τὸ δὲ πείσμα, ὅπερ ἐδείκνυνεν, ἦτο ζωηρὸν καὶ βαθύ. Ἐντοσούτῳ ἀπέκρυψε μετὰ τοσαύτης προσυλάξεως τὰς μυστικὰς τῆς ψυχῆς ταραχάς του, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Δούξ ἠπατήθη ἐκ τῆς προσποιημένης ἐκείνης ἀνοχῆς καὶ ὑπακοῆς του.

— Δὸν Γράσιος, τῷ ἔλεγεν ὁ Κοσμάς, ἔὰν ἐξακολουθῇς νὰ ἐκπληροῖς ἐπαξίως τὰ χρεῖά σου, ἔὰν πρὸ πάντων μιμούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ ἀδελφοῦ σου συγκατατίθῃς νὰ ἐξορκίσῃς μίαν ἀλογον καὶ ἄσκοπον ἀντιπάθειαν, σὲ ὑπόσχομαι νὰ σὲ ἀπονεύμω τὸν βαθμὸν τοῦ ἱππότη εἰς τοὺς πρώτους διορισμούς.

— Δέσποτα, ἀπήντησεν ὁ Δὸν Γράσιος, δὲν ἀφορᾷ ἐμὲ τὸ νὰ ἐπικρίνω τὰς πράξεις τῆς παντοδυναμίας καὶ ἰσχύος σὰς. Ἐὰν δὲν κατεδέχθητε νὰ μὲ κατατάξῃτε μετὰ τῶν ἱπποτῶν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὡς

TOM. B. (Φυλλάδιον 107.

φίνεται, δὲν μὲ ἐκρίνετε πρὸς τοῦτο ἱκανόν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν πορείαν ἣν ὀρεῖλω νὰ βαδίσω ἐφεξῆς ὡς πρὸς τὸν Καρδινάλιον ἀδελφόν μου, τὴν διέγραψα ἤδη· αἱ ἐπιθυμίαι σὰς εἶναι διαταγαὶ δι' ἐμὲ, καὶ τὸ νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς ταύτας θεωρῶ μεγίστην μου δόξαν. Ὁ Δὸν Γράσιος, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης διενόηθ' ἀμέσως νὰ συνδιαλλαχθῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ νέος Καρδινάλιος, ἡ ψυχὴ τοῦ ὁποίου ἦτον εὐγενής καὶ εὐπιστος, δὲν ἀπόηθε ποσὸς τὰς προσδεξιώσεις τοῦ Δὸν Γράσιος, ἅπαντα δὲ ἡ Φλωρεντινὴ αὐλὴ, εἰ καὶ ἐκθαμβὸς πρὸς τὴν αἰφνιδίαν ταύτην μεταμόρφωσιν, εἰδείκνυνεν ὅμως ὅτι δὲν ἐθαύμαζε ποσὸς τὴν ἀξιόλογον ἀρμονίαν, ἥτις ἐφαίνετο βασιλεύουσα μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὁ Κοσμάς τῶν Μεδίκων ἐκλεχθεὶς διατητῆς μετὰ τῶν Σουλτάνων Σολιμάν τοῦ Β. τῆς Γενεθικῆς δημοκρατίας καὶ τῆς τῶν Βενετῶν, προητοιμαζέτο νὰ ὑποδεχθῇ ὅσον οἶόν τε μεγαλοπρεπῶς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν τούτων δυνάμεων. Οἱ ζωγράφοι, οἱ γλύπται, καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες, κατέλαβον ἀμέσως τὰ ἀνάκτορα Πίτσι, ἁγίου Ἰωάννου καὶ Καπολλίνου, προσδιωρισμένα διὰ τοὺς ξένους ἀντιπροσώπους. Εἰς τὸ ἀνάκτορον μόνον Καπολλίνον, ὅπου ἐμελλε ν' ἀποβῇ ὁ Τούρκος πρέσβυς, ὁ Κοσμάς διέταξε νὰ κατασκευασθῇ λουτρά ἐκ λίθου πορφυρεῖτου καὶ μαρμαρῶν, δι' ἃ ἐξώδευσεν πλὴν τῶν τεσσαράκοντα χιλιάδων σκούδων. Τὰ ἀνάκτορα Πίτσι καὶ ἁγίου Ἰωάννου διεκοσμήθησαν μετ' ἀπεριγράπτου πολυτελείας. Ἡ μαγευτικὴ δὲ Φλωρεντία στερουμένη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἑορτῶν καὶ δημοσίων θαυμάτων, καὶ ἀναγερεῖσθαι πάραυτα ἐκ τῆς ὀπιοναρκώσεώς της, διὰ τοῦ θορύβου τῶν προπαρσκευῶν τούτων, δὲν ἠθέλησε νὰ δευχθῇ ἥτιον ἐλευθέρως καὶ ἥτιον μαγευτικῇ ἢ ὀρχων αὐτῆς. Καὶ ἀμέσως ἐκ τοῦ θαυσαυφολακίῳ, τοῦ καλουμένου, *Ε ν ο δ ο χ ε ῖ ο ν τ ῆς Π ὀ λ ε ω ς* ἀπέσυρε τὰ χρυσὰ αὐτοῦ σκεύη, τὰς γιγαντώδεις ἐπιχρῶσους λαχνίας τὰς μετέδεκα κλάδους, τοὺς κρυσταλλίνους ἀμφορεῖς, τοὺς ὑπὸ κυάνων καὶ τοπαζίων ἐμπεπασμένους, τὰ ἐξ ἐβένου τραπεζικὰ σκεύη, περιεζωσμένα δι' ἀργύρου, τὰ κύπελλά του καὶ ποτήρια, ἐστολισμένα δι' εἰκονογραφίαν τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς Φλωρεντινῆς σχολῆς ζωγράφων. Συνελέχθησαν τὰ ὑπαίτερα ἄνθη, ὡς καὶ αἱ εὐφροσυνότεραι εὐωδίαὶ διὰ μεγάλων ἐξόδων ἐπρομηθεύθησαν ἐκ τῆς Νεαπόλεως ὁπώρας, καὶ ὀρίμους σταφυλὰς ἐκ τῶν προπύλων τοῦ Βεσσυβίου. Οἱ ἀλιεῖς τῆς Σικελίας διετάχθησαν νὰ ῥίψουν τὰ δίκτυά των ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν Φλωρεντίαν, ἐπίσης δὲ οἱ θηρευταὶ τῆς Λομβαρδίας καὶ τοῦ Πιεμόντου ὑπεχρέωθησαν νὰ προμηθεύσωσιν εἰς αὐτὴν τὰ ἐκ τῆς θήρας ζῶα των. Ἀλλ' οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πυροτέχναι· Ἐβληγνές, περικλεσθέντες ἐντὸς τοῦ ὀπλοστασίου τῆς πόλεως, ἤρχισαν νὰ παρασκευάζουν φωταφίας καὶ τεχνιτὰ φῶτα. Ἐν γένει δὲ, οὐδὲν ἐμελλε νὰ ᾔγῃται ἐκλεπὲς κατ' ἐκείνην τὴν μεγαλοπρεπῆ ὑποδοχὴν τῶν πρέσβεων.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἅπαντα ἡ Ἰταλία συνεκινήθη εἰς τὴν διαφήμεσιν τῶν ὑποσχόμενων παρὰ τοῦ μεγάλου Δουκὸς ἑορτῶν. Καὶ ἀμέσως τρέχει εἰς Φλωρεντίαν τὸ ἄνθος τῆς εὐγενοῦς νεολαίας τῆς Νεαπόλεως, τοῦ Μιλάνου, τῆς Ρώμης, τῆς Πίσσης, τῆς Βερόνης, καὶ τῆς Βενετίας. Ὅλοι αἱ φέρουσαι πρὸς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Τοσκάνης ὁδοὶ ἐβρῦθον ἀπὸ ἀπείρου συνοδίας ἱππέων, ἀπὸ πολυτελεστάτας ἀποσκευῶν, ἀπὸ παρασιμῶ

φαικτα δρχήματα. Εἰς Φλωρεντίαν! εἰς Φλωρεντίαν! ἐφώναζον, ὡς ἄλλοτε ὁ Ριγούλος, εἰς καιροὺς πολλῶ διαφόρους, ἔκραζεν: Εἰς Καρχηδόνα! εἰς Καρχηδόνα! Ὁ δὲ Κοσμάς ἐφαίνοτο εὐτυχὴς ἐκ τῆς περιῤῥεύουσας πέριξ του πανταχόθεν πολυτελείας. Καὶ ὡς πεφωτισμένος ἤγεμον, καὶ ὡς ἐπιδέξιος ἔμπορος, ὑπελόγιζεν ὅτι αἱ θυγαῖ αἱ γινόμεναι παρὰ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ιδιωτῶν, ἤθελον στραφῆ πρὸς ὅρελος τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ τῆς γενικῆς εὐτυχίας. Ἐνεκαυχᾶτο εἰς τὸ ὅτι ἔδωκε τὸ σύνθημα μιᾶς ἀνωτείας, ἥτις ἤθελε φέρεῖ τοσοῦτον εὐτυχεῖς καρπούς. Πλήρης τοιαύτης εὐχαρίστου ιδέας, παρήτει συχνὰ τ' ἀνάκτορά του, ὅπως πορευθῇ καὶ ἀναμειχθῇ μετὰ τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἐτελείωναν τὰ ἔργα των, ἡ δὲ παρουσία του αἰείποτε ὑπαδέχετο διὰ τῶν Ζήτων καὶ τῶν φωνῶν τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς χαρᾶς. Ἀκούετε, ἔλεγε τότε εἰς τινὰς συμφοῦλων του ἐπικρίνοντας τὰς δαπάνας ταύτας, φωνὴ λαοῦ, φωνὴ Θεοῦ. Κύριοι, προσέθετο, ἡ πολυτέλεια εἶναι ἡ καταστροφή ἐνὸς πτωχοῦ κράτους, ἄνευ ἐμπορίου καὶ εὐφύας, ἀλλ' εἶναι ἡ ψυχὴ, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θρίαμβος ἐνὸς πλουσίου καὶ ἐμπορικοῦ τόπου. Ἡ Τσακάνη εἶναι ἡ πρώτη τοῦ κόσμου τράπεζα, εἶναι ἐπίσης τὸ ἄδυτον τῶν τεχνῶν.

Ἡ εἰσδοὺς ἐν τοσοῦτῳ τῶν πρέσβων προσδωρίσθη τὴν 13 Νοεμβρίου 1562.

Τὴν πρωτὴν τῆς τοσοῦτον ἀνυπομόνης περιμενομένης ταύτης ἡμέρας, ὁ Καρδινάλιος Ἰωάννης εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μεγάλου Δουκός.

— Πάτερ, τὸν λέγει, ἔρχομαι νὰ σὰς ἀπευθύνω παράκλησιν τινα.

— Λέγε, Ἰωάννη, τῷ ἀπαντᾷ ὁ Κοσμάς· καὶ ἂν ἡ παράκλησις σου ᾖναι δικαία, θέλει ἀκουσθῇ καὶ εἰσακουσθῇ.

— Σήμερον μέλλετε νὰ φανῆτε, πάτερ μου, ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἰωάννης, τὸ ἀντικείμενον τῶν λατρεῶν καὶ τῶν συγχαρητηρίων προσήρτζων. Διευθυντὴς τριῶν μεγάλων δυνάμεων, ὡς πατὴρ οἰκογενείας θέλετε ἐνδύσασθαι ἐν πέναντι τοῦ βασιλέως πατρὸς, καὶ τοῦ βαθέως πολιτικῆς. Δύνασθε σήμερον, πάτερ μου, νὰ ἐπιτρέψῃτε τὰς ἐπιθυμίας τῶν τέκνων σας. Συγχωρήσατέ με νὰ ὑπάγω εἰς τὸ μέγαρον ἡμῶν Ῥοσσίνον εἰς τὰς Βάλλους καὶ νὰ παραδοθῶ εἰς τὰς διασκευὰς τῆς θήρας. Ὑποτρέφω τὸ σχέδιον τοῦτο ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἤβυνῃθην νὰ τὸ ἐκτελέσω, ἡ στιγμή εἶναι εὐνοϊκὴ, πάτερ μου. Ἄλλως τε ὁ Καρδινάλιος βαθμός μου, καθιστᾷ τὴν παρουσίαν μου ὅλως ἀνωφελῆ ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ὑποδοχῆς ἐνὸς δωμωμένου πρέσβους.

— Ἰωάννη, ὑπέλαβεν ὁ μέγας δούξ, ἐὰν ἦτο διπλωμάτης, ἤθελες ἔχει τὰς στενωτέρους ιδέας, ἐὰν αὐτὸ εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς ἀναχωρήσεώς σου διὰ τὴν θήραν. Ἀλλὰ φρονῶ ὅτι ἀποκαλύπτω τὰ ἀληθῆ σου αἰσθηματα. Ἐπιθυμεῖς νὰ φρεληθῇ: ἐκ τῆς ἡμέρας ταύτης, τῆς ἡμέρας ταύτης τῆς γενικῆς εὐθυμίας καὶ εὐτυχίας, ὅπως παραδοθῇ, μακρὰν παντός ὀχληροῦ μάρτυρος, εἰς γύμνασιν μὴ ἀρμόζουσαν πολὺ πρὸς τὸν ὃν εἶσαι περιβεβλημένος χαρακτηρᾶ.

— Μὲ κατενοήσατε ὀρθότατα, πάτερ μου.

— Βλέπων τὴν εἰλικρινείαν σου, Ἰωάννη, δὲν θέτω οὐδὲν κώλυμα εἰς τὰς ἐπιθυμίας σου. Ὑπάγε εἰς

Ῥοσσίνον καὶ προσπάθησε νὰ διασκευάσῃ καλῶς. Ἐπειτα μετὰ τινα παῦσιν, ἐπανάλαβε.

— Καὶ τίνες εἰσιν οἱ σύντροφοί σου; — Μόνος ὁ Δον Γράσιος εὐηρεσθήθη νὰ μὲ συνοδεύσῃ, ἀπήντησεν ὁ Καρδινάλιος. Ὁ Κέμης τῆς Ναβάρας, ὁ Μαρκεσίος τῆς Καστελφόντης, ὅλοι ἐν γένει οἱ νεανίαι φίλοι μου, ἐν ὀλίγοις μ' ἀπήντησαν ὅτι προετίμων σήμερον τὰς εὐχαριστίας τῆς πόλεως, ἡ τὰς ἀγροτικὰς διασκευὰς καὶ ἔορτὰς τῆς Ἀρτεμίδος.

— Ὁ Δὼν Γράσιος σὲ συνοδεύει! ὑπέλαβεν ὁ μέγας δούξ συνοφρυόμενος.

— Καὶ ἀναγνωρίζω πρὸς αὐτὸν ὅσων δύνασθε νὰ φαντασθῇτε τὴν χάριν, ἀπήντησεν ὁ Καρδινάλιος, ὅστις δὲν εἶχεν οὐδόλως παρατηρήσει τὴν ταραχὴν τοῦ Κοσμά.

Ἀπασιδῶς τις ιδέα εἶχε πραγματικῶς κυριεύσει τὸν Κοσμά, ἐκ τῆς ὁποίας μάλιστα, σχεδὸν ἐπλησίασε νὰ ἀναστειλῇ τὴν δοθεῖσαν ὁλεθρίαν ὑπόσχεσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀναξυπωρωθῇσιν τὰ τοσοῦτον κακῶς ἀποσβεσθέντα ἐκεῖνα μίσχ, ἴσως ἀρχαῖα, μάλιστα, διὰ καταφρονητικῆς τινας πρὸς τὸν Δὼν Γράσιος δυσπιστίας, ἐκρατήθη, καὶ ἀναλαβὼν τὴν συνήθη ἀπαθῆ αὐτοῦ φυσιογνωμίαν, λέγει εἰς τὸν Καρδινάλιον.

— Ὑπάγε λοιπὸν νὰ εὔρης τὸν Δὼν Γράσιος.

— Εὐχαριστῶ, πάτερ μου.

Μόλις ἔκαμε δύο βήματα ὁ Καρδινάλιος, καὶ ὁ Κοσμάς ὠθούμενος ὑπὸ ἀκαταμάχτου δυνάμεως,

— Ἰωάννη, πρὶν ἀναχωρήσῃς, προσθέτει, δὲν ἐπιθυμεῖς νὰ ἐναγκαλισθῇς τὸν πατέρα σου;

— Ὁ! ναί, σεβαστὸς μέν πάτερ ταυτοχρόνως δὲν ἐτόλμων νὰ αἰτήσω παρ' ἑμὶν δύο χάριτας. Πατὴρ καὶ υἱὸς ὅθεν ἀφοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν συνεκρατοῦντο ἐναγκαλιζόμενοι, διεχωρίσθησαν.

Ἄμα ὁ Καρδινάλιος κατέβη τὰς τελευταίας τῶν ἀνακτόρων βαθμίδας, ὁ μέγας δούξ προσεκάλεσε τὸν Ἀλβερικ Καστίν, ἓνα τῶν ῥωμαλεωτέρων του σωματοφυλάκων, ὃν εἶχε ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

— Ἀλβερικ, τῷ λέγει ὁ μέγας δούξ, ἵππυσσε ἀμέσως, καὶ ἀκολούθησε τὸν Καρδινάλιον κατὰ βῆμα παντοῦ ὅπου πορευθῇ, μὴ παραιτῶν οὔτε τὴν σκιάν του αὐτὴν, καὶ ἐπανάφερέ με τὸν ἐδῶ εἰς τὰ ἀνάκτορα ταύτην τὴν ἐσπέραν.

— Ἐὰν ὁ Καρδινάλιος τὴν ἐσπέραν ταύτην δὲν ᾖναι εἰς τὰς ἀγκάλας σας, δέσποτα, ἀπήντησεν ὁ σωματοφύλαξ, ὁ Ἀλβερικ βεβαίως θὰ παῦσει τοῦ ζεῖν.

— Τὸν ἐπιδουλοῦσιν, προσέθεσεν ὁ μέγας δούξ: τρέξε λοιπὸν, πέταξ, καὶ ἐπιστρέψε ἐδῶ. . . περὶ τὸ μεσονύκτιον.

— Τὸ μεσονύκτιον, ἐπανάλαβεν ὁ σωματοφύλαξ, ῥιπτόμενος ἐκτὸς τοῦ δωματίου τοῦ Δουκός. Ἐντοσούτῳ τὸ πυροβολικὸν τῶν φρευρίων καὶ οἱ κώδωνες ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Φλωρεντίας προανήγγελλον τὴν ἐλευσιν τῶν πρέσβων, εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Τσακάνης. Ὁ μέγας δούξ τότε σπογγίσας τοὺς δεδακρυμένους ὀφθαλμούς του, ἔθεσε διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν ἐπὶ τοῦ μετώπου του, τὸ ὅλως μαργαριτέστικτον Δουκικὸν στίγμα του.

— Πολλὴν ὥραν ἐνῆργησα ὡς πατὴρ ἀνέκραξεν, ἀς ἐνεργήσῃ ἤδη ὡς βασιλεὺς.

Καὶ προπορευομένων τῶν καταχρέων σωματοφυλάκων του, διευθύνθη πρὸς τὴν αἴθυσαν τῶν μαχῶν, καὶ

ἐκάθισαν ἐπὶ τοῦ ἐλεφαντίνου θρόνου τοῦ Αὐρουπίνου τῶν Μεδίκων.

Τὸ δευτικὸν ἀνάκτορον ἐνεφανίζετο τότε, διαλαμπὸν ἐκ τῶν πυρῶν καὶ τῶν φώτων· ἡ δὲ εὐγενὴς Φλωρεντία ἀντίπαλος τότε τῆς Ῥώμης καὶ Βενετίας ἐνόμιζε τις οἱ εἶχε διαδεχθῆ κατὰ τὴν ἐσπεράν· ἐκείνην τὰ μαγικά θελητήρια τῶν κήπων τῆς Ἀρμίδης. Ἐδῶ τὰ ὕδατα τοῦ Ἄρνου, ἀναπηδῶντα ἐν μέσῳ τῶν ἀέρων, κατέπιπτον ὡς στάχυες ἐπὶ καταπρασίων στοῶν. Ἐκεῖ, χεῖμαρροι εὐδῶν ἀνθρώπων ἐπιπτον ἀδικόπως ἐπὶ τῶν μαύρων κομῶν τῶν νεανίδων, αἰετες ἐσχημάτιζον χαρίεντα τινὰ χορδὴν, ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ μαρμαρίνου ἀμφιθεάτρου, τοῦ ἀφιερωμένου ἄλλοτε εἰς τὸν Μάριον, τὸν νικητὴν τῶν Κιμβρῶν· πόρρω, εὐρὺ θέατρον προσέφερεν εἰς τὸν λαὸν, ὡς τὰ ἐκλεκτότερα καὶ διασημότερα αὐτοῦ κωμικά πρόσωπα, τοὺς μίμους τῆς Νεαπόλεως, τοὺς Ἀρλεκίνους τῆς Βεργάμης, τοὺς γελοίους τῆς Σιέννης καὶ τοὺς γελωτοποιούς τῆς Ῥώμης καὶ Βωλονίας. Ἐμποροὶ ἐξ ὅλων τοῦ κόσμου τῶν μερῶν, καθιδρύνθησαν ἐντὸς κομψοτάτων ἀποθηκῶν ἀναγρθεῖσιν ὡς διὰ μαγείας ἐπὶ τῶν δύο τοῦ ποταμοῦ ὄχθων. Ὅθωμανοὶ, Συροὶ, καὶ Μασσαλιῶται ἐστολισμένοι τὰ ἐθνικά αὐτῶν ἐνδύματα, ἐξετόλιττον πολὺ τιμὰ ὑφάσματα, ἐνῷ οἱ Οὐγγροὶ, οἱ Ἰσπανοὶ, καὶ οἱ Φλαμίνδιοι, ἐσπεύδον νὰ προσελώσων τὴν κοινὴν προσοχὴν, ὅπως πωλήσωσι παρφερίδας καὶ ἐγχειρίδια τετορευμένα παρὰ τοῦ Τολέδου, καὶ Σαυλίου, ἐπίσης ἔργα ἐξ ἐλεφαντόδοντος, ἐκ ξύλου τοῦ Σανδάλου, ὡς καὶ κομβολόγια καὶ σταυροὺς ἐκ φύλων τριανταφυλλέας καὶ λεμονιάς. Ἐμποροὶ Πορτογάλλοι, ἀφ' ἑλθέσαντες ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, μόλις πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ἀνακαλυφθεῖσιν, ἐξέθετον ἀγνώστους ὄπωρας, γιγαντώδεις χελώνας, ψιττακοὺς ποικιλοχρόους, καὶ ἐνδύματα ἐκ πετρῶν στρουθοκαμήλων. Ἐγχειρηται καὶ θαυματοποιοὶ τῆς Ῥώμης καὶ Γαλλίας, ἀναβαίνοντες ἐπὶ εἰδους τινὸς ἀμαζῶν, ἐκυρίευσαν τὸ πλῆθος δι' ἐκθέσεων εἰκονικῶν περιγητήσεων θαυμασιῶς ἐκτελουμένων, καὶ δι' ἐπιτηδεωμάτων καὶ ἀνηκούστων στροφῶν. Ἐνῷ δὲ ὁ λαὸς τῆς Φλωρεντίας ἀτακτος κατὰ τὴν κόμην, τεταραγμένος ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ κατάπλεως εὐδιδῶν, ἀνθῶν, καὶ σικελικῶν εἰνων, ἀφίνετο εἰς τὴν εὐθυμίαν καὶ τὰς ἡδονάς, οἱ λεμβούχοι τοῦ Ἄρνου ὄρθιοι καὶ στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν κήπων των, ἐφαλλον ἕνα τῶν μελῶ δικῶν ἐκείνων ὕμνων, τῶν ἀνυψούντων ἐν τῇ ψυχῇ τὰς ἡδυπαθείας τῆς ἐνδόξου πατρίδος.

Μεσονύκτιον ἐσήμανεν εἰς τὸ μέγα τῆς μητροπόλεως ὥρολόγιον, τὸ δὲ σημεῖον τῶν πυροτεχνημάτων, ἅπερ ἔπρεπε νὰ γείνωνσιν ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας ἀπέναντι τοῦ δουκικοῦ παλατίου, εἶχε δοθῇ.

Ὁ Κοσμᾶς ἔχων ἐκ δεξιῶν τὸν Ὅθωμανὸν πρέσβυν καὶ ἐξ εὐνύμων τοὺς πρέσβεις τῆς Γενεύης καὶ Βενετίας, ἐπορεύετο νὰ καθίσῃ μετ' αὐτῶν ἐπὶ ὑψωματὸς τινος, κεκαλυμμένου ὑπὸ λαμπροτάτων Περσικῶν ταπήτων, ὅτε ἀνθρώπος τις προχωρῶν ἐσπευσμένως ἐν μέσῳ τῶν σωματοφυλάκων, πλησιάσας τὸν μέγαν δοῦκα, τῷ λέγει κρυφίως.

— Δέσποτα, ὁ Καρδινάλιος Ἰωάννης εὐρέθη νεκρὸς εἰς τὸ δάσος Ῥοσσινόνιο.

— Νεκρὸς ἰ! ἐτραύλισεν ὁ μέγας δοῦξ, χωρὶς θυμῶς· ἄλλοι μὲν ἡ κορφή του, εἶπε καλλίον δολοφονηθεῖς. Αὐτὸ μὲ ὑπεσχέθη τὴν πρωΐαν ταύτην, Ἀλδερικ·

— Δέσποτα, ὁ Καρδινάλιος καὶ ὁ ἀδελφὸς του Ἀδν-

Γράσιος θὰν ὤδουσιν τὴν συνήθη πρὸς τὸ Ῥοσσινόνιο δδόν· μάλιστα τὴν νύκτα τοὺς ἔφθασα καὶ ὁ Καρδινάλιος εἶχεν ἤδη μακρυνθῆ τῆς ἀκολουθείας του διὰ νὰ μὴν ἀναφανῇ.

— Καλὰ. Ἄς κομιθῇ τὸ σῶμα τοῦ Καρδινάλιου ὅσον οἶδν τε μυστικώτερον ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου μου, καὶ ὁ θάνατός του ἄς μείνῃ κεκρυμμένος εἰς πάντας. Ἀναχώρησε μετὰ ταῦτα διὰ Ῥοσσινόνιο· καὶ ὠδήγησέ με ἐδῶ τὸν Δὸν Γράσιος. Ἀλδερικ, σιωπῇ καὶ ἐπιδεξιότητι προσέθεσεν ὁ δοῦξ, θέτων ἕνα τῶν δακτύλων ἐπὶ τοῦ στόματός του.

Ὁ Ἀλδερικός ἀνελήθη, ὁ δὲ Κοσμᾶς τὴν θλίψιν τοῦ ὁποίου οὐδὲν προέειδε, μειδιῶν ὤδευε πρὸς τὸ δρῦρρακτον, καὶ ἐπανειληγμένως χαιρετᾷ τὸν λαὸν, τοῦ ὁποίου αἱ φωναὶ καὶ τὰ ζήτω ἐκάλυπτον τὸν θόρυβον τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸν πάταγον τῶν πυροτεχνημάτων. Ἐρχισαν τὰ πυροτεχνήματα. Κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκείνον τὸ πᾶν ἦτον ἀλληγορικόν. Ἡ τελικὴ διακόσμησις τοῦ πυρὸς τούτου, παρίστα τὸν ναὺν τῆς δόξης. Πάντες οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἰταλίας παρουσιάσθησαν. Οἱ Καίσαρες, οἱ Μεδίκοι, οἱ Ῥαφαῆλ καὶ Βιτράβιοι, οἱ Κλεομένης, καὶ Μιχαήλ. Ἄγγελοι, οἱ Σικιπῶνες καὶ Παλλαβισίνοι. Δι' ἀκροσφαλοῦς δὲ κολακείας εἶχον ρίψει ἐν μέσῳ τοῦ ἐνδόξου τούτου οὐμπελγματος, δύο αὐτοκράτορας Ὅθωμανοὺς Μωάμεθ τὸν Βον καὶ Σολιμάν. Ἡ Δ' ὅσα αὐτὴ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ὅπως διανέμει τοὺς στεφάνους τῆς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν κεραυνῶν καὶ ἀστραπῶν, ὁ οὐρανὸς ἀνοίγεται ὅπως δεχθῇ ὑπὸ τὰς ἀπείρους στέγας του τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἡρώας τῆς γῆς.

Τὸ εὐφυὲς καὶ λαμπροφανὲς τοῦτο πυροτεχνήμα. αἱ πυρὰ, αἱ φωταυγεῖς ἐκείναι λυχνίαι, αἱ διαστοιχοῦμεναι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ἐπὶ τοῦ εὐρέος καὶ κυανοῦ οὐρανοῦ, μακρόθεν σὶ σπινθήροβολοῦντες ἐκ φώτων στέφανοι, οἵτινες ἀπέπεμπον τὰς ἀντανάκλασεις τῶν μέχρι τῶν διαυγῶν τοῦ Ἄρνου ὕδατων, αἱ ἀρμονίαι μίας ἐξαισίας ὀρχήστρας, τὰ κροτήματα τῶν τυμπάνων, αἱ λάμψεις καὶ ἡ ἀντήχησης τῶν δοράτων, αἱ χαρμόσυνα φωναὶ ἐνὸς ἑνὸς λαοῦ ἐσπρτάζοντος, ὅλα ταῦτα ἐξέπληξαν τοὺς ἑένους πρέσβεις· ἐνόμιζον διτι διακίεσται ὑπὸ τὴν ἐπὶ ῥοίαν δνεῖρου. Διανοοῦντο δὲ νὰ πληρῶσιν εἰς τὸν μέγαν δοῦκα τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ των, ὅτε παρετήρησαν διτι ὁ Κοσμᾶς ἦτο ἀπών.

Ὁ δυστυχὴς πατήρ, ἀπέφυγε πραγματικῶς. ὅσον ἡδυνήθη τάχιστα, τὴν τελετὴν ἐκείνην, ἥτις διέσπα τὴν καρδίαν του. Παιριτῶν τὸν θρόνον του, ἐπαναλαμβάνει τὰς ἀδυναμίας τῆς ἐνθρονώσεως, καὶ διερχόμενος ἐν τάχει τὰ δωμάτιά του, μόνος, ἀνευ ἀκολουθείας, εἰσέρχεται εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, καὶ χωρὶς καν νὰ ἐνθυμηθῇ νὰ ἀφήσῃ τὸ στέμμα, καὶ τὸ σκήπτρόν του, ρίπτεται ἐπὶ τοῦ εἰσέτι ὑποθέριμου τοῦ νέου Καρδινάλιου σώματος, κατακειμένου ἐπὶ τάπητος, ἐπίσης βεβαρυμένου ἀπὸ αἵμα ὡς ἀπὸ χρυσὸν καὶ κεντήματα.

— Υἱέ μου! προσεφίλει μοι τέκνον! ἀνέκραξεν ὁ Κοσμᾶς, σφίγγων μετὰ πάθος τὸ πτώμα τοῦ Καρδινάλιου, ἐπέπρωτο νὰ μ' ἐγκαταλείψῃς τοσοῦτον ταχέως, ἐπέκειτο νὰ ἐμπέσῃς τοσοῦτον ἀπροσδοκῆτως ὑπὸ τὰς προσβολὰς ἀτίμου δολοφόνου. Ἰωάννη, περιπτύχθῃ μοι υἱέ, θέλω σ' ἐκδικήσαι! ὁ Κοσμᾶς τῶν Μεδίκων, ὁ πατήρ σου ἐνδακρυσ σὲ τὸ θῆναι· οὐδὲν θέλει θυνηθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν βραχίονά σου, οὐδὲν νὰ συγκινήσῃ τὴν ἐπιχείρειάν του! Δυστυχία, τρίς δυστυχία, εἰς τὸν βυθίσαντα ἐντὸς τῶν σπλάγχων σου τὸ ξηρὸς σου!

υιέ μου, ἴδε ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ τὴν θλίψιν τοῦ πατρός σου, καὶ συγχώρησον αὐτῷ τὴν τυφλὴν ἐμπιστοσύνην, τῆς ὁποίας κατέστης τὸ θῦμα ! Τὴν στιγμὴν ταύτην κύπτος τῆς θύρας τοῦ σπουδαστηρίου ἀνηγχεῖλεν εἰς τὸν μέγαλον δούκα, τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἀλβέρικ.

Ὁ σωματοφύλαξ εἰσῆλθεν.

— Δέσποτα, λέγει εἰς τὸν Κοσμά, αἱ διαταγαί σας ἐξετελέσθησαν. Ὁ Δὸν Γράσιος εἶναι εἰς τὸ γειννάζον δωμάτιον, μ' ἠκολούθησε ἀνευ ἀνιστάσεώς τινος.

— Καλῶς, ὑπέλαβεν ὁ μέγας δούξ, εἰσάξτε τον εἰς τὸ σπουδαστήριον ἄρῃσέ μας μόνους, καὶ ἂμ' ἀκούσεις τὸν κύπτον τῆς χρυσοῦς ταύτης σφαίρας τὴν ὁποῖαν θὰ ῥίψω εἰς τὴν χαλκίνην αὐτὴν λεκάνην, πρόσελθε.

Ὁ σωματοφύλαξ προστέκλεινεν ὁ μέγας δούξ ἐπανέβριψε τὰς γωνίας τοῦ τάπητος ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ Καρδινάλιου καὶ ἐκάθησεν μετ' ἀπαθείας ἐπὶ τῆς ἐδονίου ἔδρας του.

Ὁ Δὸν Γράσιος εἰσέρχεται ἦτον ὠχρὸς καὶ ἐξησθενημένος, ἀλλ' ἡ θέσις του δὲν παρίστα τὴν ἐλαχιστὴν ταπείνωσιν μικρὸς μόνον πρόμος ρυτιδῶνιν τοῦς μὴνας τῆς ὀψέως του, διεδήλου τῆς ψυχῆς του τὰς ἀγωνίας.

— Πάτερ, λέγει εἰς τὸν μέγαλον δούκα κάρπτων τὸ γόνυ, ὑπείκω εἰς τὰς διαταγάς σας.

Ὁ Κοσμάς ἐθεώρησεν ἐπὶ πολὺ ὥραν τὸν υἱὸν του οὗτος δὲ ὑφίστατο μετὰ εὐσεβάστου ὑπερψίχας τὰ πατρικὰ βλέμματα.

— Δὸν Γράσιος, λέγει ὁ Κοσμάς μετὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην σιωπὴν στιγμὴν, ἔκαμες ὥραον κυνήγιον εἰς τοὺς βάλτους; — Ναὶ δέσποτα. — Δὸν Γράσιος, τί ἔκαμες τὸν ἀδελφόν σου;

— Δέσποτα, νομίζω ὅτι ὁ Καρδινάλιος

— Δὸν Γράσιος, τί ἔκαμες τὸν ἀδελφόν σου; ἐπαναλαμβάνει ὁ Κοσμάς.

— Ὁ Ἰωάννης; κατεδίωξε, σχεδὸν μόνος, ἕνα σύαγρον

— Δὸν Γράσιος, τί ἔκαμες τὸν ἀδελφόν σου; ἐπανέλαβεν, αὖθις ὁ μέγας δούξ μετὰ φωνῆς ὀξυτάτης, εἰσδουούσης μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων.

— Τὸ τί τὸν ἔκαμα, δέσποτα, ἀπήνησες τραυλίζων ὁ Δὸν Γράσιος, τοῦ ὁποίου σπαρταμωδικὸς παραγμὸς ἤρχισε νὰ καταλαβάνῃ θλα τὰ μέλη· δὲν τὸν ἔκαμα τίποτε . . . εἰς σύαγρος

— Δὲν γνωρίζεις τί ἔκαμες τὸν ἀδελφόν σου, Δὸν Γράσιος; ἀνέκραξεν ὁ δούξ μετ' ὀργῆς ἀνιστάμενος· καλὰ ! ἐγὼ θέλω σὲ τὸ εἶπει . . . τὸν ἐδολοφόνον !

— Ἐγὼ, δέσποτα ! . . .

— Ναί, σὺ, σὺ αὐτός. Καὶ ἂν εἰσέτι ἀμυδράλλη; περὶ τοῦ κακουργήματός σου ἄτιμε, ἔαν εἰσέτι τοιμᾶς νὰ ἀρνήσαι, θεώρησε τὸ πτώμα τοῦτο, καὶ εἶδε ὅτι αὐτὸ τοῦτο σὲ κατηγορεῖ !

Ὁ Κοσμάς ἀπέσυρε βιαίως τὸ σάβανον τοῦ καρδινάλιου καὶ τὸ πτώμα τοῦ Ἰωάννου ἐρείσθη ἐπὶ τοῦ δαπέδου. ῥίπτον κρουνοὺς αἵματος ἀπὸ τὰς τρεῖς πληγὰς αἱ εἶχε λάβει. (1)

(1) Κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ἐπιστεύετο, καὶ νῦν εἰσέτι πιστεύεται εἰς τινὰς τόπους, ὅτι αἱ πληγαὶ δολοφονηθέντος τινὸς νεκροῦ, ἐπανοίγονται καὶ αἵματόνται εἰς τὴν θεάν τοῦ δολοφόνου.

— Γονάτισε, Δὸν Γράσιος, γονάτισε καὶ ἐξομολογήσου μοι ὅσον τάχις τὰς μυστηριωδεστέραις αἰτίας τῆς βδελυρᾶς σου κακουργίας· ὁ δίκαστής σου, ὁ πατήρ σου, σὲ ἐρωτᾷ, καὶ ἀποκριθῇ.

Ὁ νέος πρίγγιψ ὤπτιος, εἶχε τὴν ὄψιν λευκὴν ὡς μαρμαρίνου ἀγαλματος, καὶ μεγάλοι σταγῶνες ψυχροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδρωτος, καταβρέοντος ἐκ τοῦ μετώπου του, συνεμιγνύοντο μετὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ του.

— Θὰ ὁμιλήσῃς; ἐπαναλαμβάνει ὁ Κοσμάς.

— Ἐπειδὴ μὲ διατάττεται τὴν ὁμολογίαν ἐνὸς ἐγκλήματος, ὅπερ δὲν ἐξετέλεσα ἐγὼ, ὀφείλω νὰ ὑπερασπίσω ἑμαυτὸν, Δέσποτα. Ἐθανάτωσα πραγματικῶς τὸν καρδινάλιον, ἀλλὰ θνατῶν αὐτὸν, δὲν ἐπύρξα εἰμὴ νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὸν νόμον μιᾶς νομίμου ἀρμύνης.

Ὁ Ἰωάννης μ' ἔδωκεν τὰς πρώτας αἰτίας· ὁ Ἰωάννης μὲ προεκάλεσεν . . . Μὲ ἐκτύπησε εἰς τὸ πρόσωπον . . . Δέσποτα, δὲν ἐδυνήθην νὰ ἀνεχθῶ τοιαύτην περιφρόνησιν, διότι τὸ αἷμά σας ῥέει καὶ εἰς τὰς ἰδικὰς μου φλέβας . . .

— Βλασφημέϊ καὶ ψεύδεσαι, ἀσεβὴ καὶ ἱερόσυλε ! — ἀνέκραξε μετὰ τρομερᾶς φωνῆς ὁ μέγας δούξ· ὁ ἀδελφός σου ποτὶς δὲν σὲ προεκάλεσε, ὁ ἀδελφός σου ποτὶς δὲν σὲ ἐκτύπησε ; οὐ τὸν παρέσυρες δολίως εἰς τινὰ ἐσθραν, οὐ τὸν ἐσυρες διὰ νὰ κολύσῃς τὸ μῖσος σου, τὸ ἐπὶ τοσούτον χρόνον καὶ τοσούτον σκληρῶς ὑποκρυπτόμενον. Τέρας ! ἀλλὰ κατὰ σειρὰν θέλεις καὶ σὺ ὑποστῇ τὴν ἐπιφυλαττομένην εἰς τοῦ; προδότας καὶ τοὺς ἀδελφοκτόνους τιμωρίαν.

— Πάτερ μου, λέγει ὁ Δὸν Γράσιος, ἐνόνων τὰς χεῖρας καὶ προσπίπτων εἰς τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου δουκῆ.

— Πατήρ σου; ἐγὼ, δυστυχῇ δὲν εἶμαι πλέον πατήρ σου· δὲν θέλω πλέον νὰ ἦμαι εἰμὴ ὁ δίκαστής σου, εἰμὴ ὁ δῆμιός σου· διότι μὴ νομίσης· ὅτι θ' ἀποφύγῃς τὴν θείαν, καὶ τὴν ἡμετέραν ὀργὴν· πρέπει νὰ ἀποθάνῃς. Σὲ ἐχορήγησα τὴν ζωὴν κατέστης ἀνάξιος αὐτῆς, ἥδη σοὺ τὴν ἀφαίρω· πρέπει τὸ αἷμά σου νὰ χυθῇ πρὸς ἱξιλέωσιν ἐκείνου, ὅπερ τὸ ἔχουσας.

— Χάριν, χάριν, πάτερ μου ! ἀνέκραξεν ὁ πρίγγιψ κυλιόμενος εἰς τοὺς πόδας τοῦ Κοσμά.

— Μῆτε χάριν, μῆτε συγχώρησιν, ἀπήνησεν ὁ δούξ· ἀνάθεσε τὴν ψυχὴν σου εἰς τὸν θεόν καὶ εὐχαρίστησε τὸν βασιλέα σου, διότι δὲν προσκαλεῖ τὴν μαχαίραν τοῦ δῆμιου, ὅπως ἀποκώψῃ τὰς ἡμέρας σου. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ αἷμα ἐνὸς τῶν Μεδίκων δὲν πρέπει νὰ βάψῃ τὸ ἱκρίωμα τῆς λαϊμητόμου.

— Πάτερ μου, θέομαί σου πάλιν, συγγνώμην ! ἀνεφώνησεν ὁ δυστυχὴς Γράσιος συνενόνων τὰς χεῖρας. Ἐν ὀνόματι τοῦ υἱοῦ σου Ἰωάννου, τοῦ προσφιλεστάτου σου υἱοῦ, χάριν ! χάριν !

— Ἐν ὀνόματι τοῦ προσφιλεστάτου μου υἱοῦ τῶν Μεδίκων, σὲ συγχωρῶ, ἀπήνησεν ὁ μέγας δούξ μετὰ φωνῆς ἐπισήμου. Ἀλλ' ἐν ὀνόματι ἐμοῦ, σὲ καταδικάζω καὶ σὲ φονεύω. Ἀπόθανε, δολοφόνε !

Καὶ δι' ἐνὸς κτυπήματος τοῦ ξίφους ἐντὸς τῆς καρδίας, τὸν ἐβρίβεν ὤπτιον, πλησίον τοῦ πτώματος τοῦ Ἰωάννου.

Ὁ μέγας δούξ ἐθεώρησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὰ δύο πτώματα κατακείμενα τὸ ἐν, πρὸς τὸ ἄλλο.

— Τὸ πᾶν τετέλεστο ! ἀνέκραξεν, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ ἡγεμόνος ἱκανοποιήθησαν ! ἔπειτα ἐβρίβη τὴν χρυσὴν σφαῖραν ἐντὸς τοῦ χαλκίναυ ἀγγείου. Ὁ σωματοφύλαξ προεχώρησεν.

— Ἀλβερικ, λέγει ὁ μέγας δούξ, μεταφέρε τὰ δύο ταῦτα πτώματα· εἶναι τὰ σώματα τῶν υἱῶν μου. Ἐνταῦθα εἰσάσε τα μυστικῶς ἐντὸς τῶν ὑπογείων τοῦ δουκικοῦ ἀνακτόρου, καὶ διάδοσε εἰς τὴν Φλωρεντίαν τὴν φήμην τῆς αἰθνηδίας τοῦ καρδινάλιου Ἰωάννου Μεδίκου καὶ τῆς αἰφνιδίας ἀναχωρήσεως διὰ τὴν Γαλλίαν τοῦ Ἀδν Γάρσιαις, ἐπιφορτισθέντος μίαν παρά τῇ Αἰκατερίνῃ καὶ Καρόλῳ τῷ Θ. ἀποστολῆν.

Ἄμα ὁ σωματοφυλάξ εἶχεν ἐξέλθει τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ μεγάλου δουκὸς, μετὰ τοῦ ἐπικηδεῖου φορτίου τοῦ, ὁ Κοσμάς ἐβρίψεν ἐκ δευτέρου τὴν χρυσὴν σφαῖραν ἐντὸς τῆς χαλκίνης λεκάνης.

Εἰς λοχαγὸς τῶν σωματοφυλάκων παρουσιάζεται.

— Ἡ ἡμέρα πλησιάζει μετ' ὀλίγον ν' ἀναφανῇ συγχάλεσε τὸ συμβούλιόν μου, ὡς προσέλθουν ἐν τῷ ἅμα εἰ ὑπουργοί μου θέλομεν ἐνασχοληθῇ περὶ τῶν συμφερόντων τῶν συμμάχων μας, περὶ τῆς εἰρηνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης, καὶ οὐ χρὴ πανύχιον εὖδειν ἄνδρα βουληφόρον, ὃ λαοὶ ἐπιτετραφαται.

Πορεύου.

Ὁ μέγας δούξ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ δουκικοῦ θρόνου τοῦ, καὶ τὸ συμβούλιον συνεκλήθη.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Γ.

ΟΔΗΝ.

Κατὰ τὸν περιβόητον ἱστορικὸν τῆς Δανιμικρίας

ΜΕΛΑΝ.

(Συνέχεια ἰδε φυλλάδιον 106.)

Τοιοῦτο ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τοῦ τόσoutον παραδόξου εἰς τὸν θάνατόν του, ὅσον καὶ ἐν τῇ ζωῇ του. Σοφοὶ τινες ὑπέθεσαν ὅτι ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς Ῥωμαίους ὑπῆρξεν ἡ πρωτίστη ἀφορμὴ ὀλοκλήρου τῆς διαγωγῆς τοῦ Διωχθεῖς τῆς πατρίδας τοῦ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τούτου πασης ἐλευθερίας, τοσοῦτον, λέγουσιν, ἠγανάκτησεν, ὥστε εἰ Σκύθαι ἐθεώρουσαν ὡς ἱερὸν χρέος τῶν νὰ τιμωρήσωσιν τὴν ὕβριν ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἔκαμον εἰς αὐτοὺς, εἰς τοὺς γονεῖς τῶν καὶ εἰς τὴν πατρίδα τῶν. Δὲν διέτρεξε λοιπὸν τοσοῦτον ἀπομακρυσμέναν χώραν, καὶ δὲν ἐβούλησεν εἰς αὐτὰς μετὰ τσαυτὴν προθυμίαν τὰ φοινικὰ δόγματά του, εἴμη ἵνα διαγείρῃ τὰ ἔθνη κατὰ μίαν μισητῆς, ἀλλὰ φοβεράς δυνάμεως· ὁ σπινθὴρ εὖως ὑπέκαιεν ἐπὶ πολὺ μυστικῶς τὰ πνεύματα τῶν λαῶν τῆς Ἀρκτου· ἀλλὰ, τοῦ σημείου δοθέντος ὡς ἐκ μίης φωτὸς καὶ γνῶμης, οἱ λαοὶ αὗτοι ὤρμησαν κατὰ τοῦ φιλοδόξου τούτου Κράτους, καὶ ἔλαβον τέλος πλήρη ἐκδικήσιν, καταστρέψαντες αὐτὸ, καὶ τὴν ὕβριν τὴν γενομένην εἰς τὸν θεμελιωτὴν τῶν καὶ εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς, τοὺς ὁποῖους εἰ Ῥωμαῖοι ἐλεηλάτησαν καὶ ἐβρῖψαν εἰς τοὺς πόδας τῶν. Δὲν δύναμαι νὰ ἀποφασίσω, λέγει ὁ Μελλάν, νὰ ἀντιτάξω ἀντιρρήσεις καθ' ὑποθέσεως τοσοῦτον ἐπινοητικῆς αὐτῇ διδοῖ πολλὰν ἐπισιμότητα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀρκτου· πολὺ συμφέρον, καὶ πολλὰν ποιήσιν, τολμῶ εἰπεῖν. Ὁλοσπῶν ἐν τούτοις, τὸ ὁποῖον εἶναι ἴσως

καὶ ἀπλούστερον, ὅτι ὁ Ὀδὴν ὑπῆρξε μόνον θεμελιωτῆς νέας θρησκευτικῆς λατρείας ἀγνώστου εἰς τοὺς Σκανδιναυκοὺς· ἴσως εἶναι πιθανώτερον, καὶ τοῦτο· ὅτι αὐτὸς δὲ καὶ εἰ πατέρες του, ἢ οἱ εἰσάξαντες εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν θρησκείαν, ἦλθον ἀπὸ χωρῶν τινὰ τῆς Σκυθίας ἢ ἀπὸ τα σύνορα τῆς Περσίας. Εἶναι δὲ ἐτι πιθανώτερον ὅτι ὁ Θεὸς, τοῦ ὁποίου ἐλέγετο ὁ προφήτης καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ὠνομάζετο· Ὀδὴν εἰς αὐτὰ τὰ ἔθνη, καὶ ὅτι ἡ ἄγνοια τῶν ἐπερχομένων γενεῶν συνέχευε τὴν θεότητα μετὰ τὸν ἱερέα, καὶ ἔκαμε σύμβολα διὰ τὴν μίαν, καὶ ἱστορίαν διὰ τὸν ἄλλον, μίγμα, ἐξ οὗ δὲν δυνάμεθα πλέον τίποτε νὰ διακρίνωμεν σήμερον· αἱ περὶ τοῦ Ὀδὴν λεπτομερεῖς ἐκθέσεις, ὡς διετῆρησαν οἱ Ἰσλανδοί, ἐπιβεβαιοῦν τὰς εἰκασίας ταύτας.

Ἐκ τῶν τεχνασμάτων, ἅτινα μετεχειρίζετο μετὰ πολλὴν ἔκβασιν, ἵνα ἐλκύῃ πρὸς ἑαυτὸν τὸ σέβας τῶν λαῶν, ἦτον τὸ νὰ συμβουλεύεται εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις τὴν κεφαλὴν Μιμέρου τίνος, ὅστις, ἐν τῇ ζωῇ του, ἀπέκτεψε μεγάλην φήμην ἀνδρὸς ζήσαντος ἐν φρονήσει καὶ σοφίᾳ. Τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρὸς τούτου εὗσαν κεκοιμημένην, ὁ Ὀδὴν ἐθαλασμάτω, καὶ ἤρξε νὰ πειθῇ τοὺς Σκανδιναυκοὺς, ὅτι αὐτὴ τῷ ὤμῳ διὰ τῶν ἐπωδῶν τοῦ. Ἐφῆρεν αὐτὴν πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ἔκαμε νὰ προσφέρῃ χρησμούς, τῶν ὁποίων εἶχεν ἀνάγκην. Πανουργία ὁμοίας φύσεως μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν περιστερὰν, ἥτις ἔφερεν εἰς τὸν Μωάμεθ τὰς διαταγὰς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ μᾶς θυκνίζει τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων, εἴτινες ὑπῆκουσιν εἰς αὐτοὺς. Ἄλλος χαρακτηρισμὸς ὁμοιότητος μετὰ τῶν δύο τούτων λαοπλάνων, ἦτον ἡ εὐγλωττία μεθ' ἧς ἡ φύσις πλουσιώως τοὺς ἐπρόκισσε. Τὰ χρονικά τῶν Ἰσλανδῶν περιτῶσι τὸν Ὀδὴν ὡς τὸν καταπεισιτικώτατον τῶν ἀνθρώπων. Τίποτε, λέγουσιν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοὺς λόγους του· ἐνίοτε συνεμίνυνεν εἰς τὰς δημιουργίας του στίχους, οὗς συνέθετεν ἐκ τοῦ προχείρου. Ὅχι μόνον ἦτον μέγας ποιητῆς, ἀλλ' ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις ἐδειξεν εἰς τοὺς Σκανδιναυκοὺς τὰ θέλητρά τῆς ποιήσεως. Ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρετὴς τῶν Ῥοῦνικῶν στοιχείων, ἀλλ' ὅτι συνετέλεσε περισσότερον τοῦ νὰ νομισθῇ ὁ Ὀδὴν ὡς θεότης, εἶναι ἡ πίστις, ἣν εἶχον, ὅτι διέτρεπεν ἐπὶ τῇ μαγείᾳ. Ἐπίστευον, ὅτι ἠδύνατο νὰ διατρέξῃ τὴν οἰκουμένην ἐν ῥοπῇ ὀρθαλοῦ, ὅτι διέταττε τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς τρικυμίας, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀναστήσῃ τοὺς νεκροὺς, νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα, νὰ μετασχηματίζεται κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ· καὶ ὅτι, διὰ τῆς δυνάμεως τῆς μαγείας τοῦ, ἀφῆρει τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν του, ὅτι ἀπέδιδεν εἰς τοὺς φίλους τοῦ τὴν ὑγίαν, καὶ ἀνεκάλυπτεν ὅλους τοὺς κεκρυμμένους ὑπὸ τὴν γῆν θησαυροὺς. Τὰ χρονικά ταῦτα, ποιητικὰ μᾶλλον, ἢ πιστὰ, λέγουσιν, ὅτι ἐξέσπμπεν ἀπὸ τοῦ στόματός του ἤχους τόσοι μελωδικοὺς καὶ τόσοι γλυκοὺς, ὥστε αἱ σκιαί, ἐλκυόμεναι ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τῶν ἀσματίων του, ἐγκατέλειπον τὴν ζοφεράν ἄβυσσον, ἵνα ἔλθωσι νὰ τεθῶσι κυκλωθῶν αὐτοῦ.

Ὅσον ἡ εὐγλωττία του, ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ σεβάσμιος χαρακτὴρ τοῦ τὸν καθίσταν ἀγαπητὸν καὶ σεβαστὸν ἐν μέσῳ πολυαριθμοῦ συναναστροφῆς, τόσῳ μᾶλλον ἦτον φοβερός καὶ ἐρητικὸς εἰς τὰς ἀποφασιστικὰς μάχας. Ὁ τρόμος, ὃν ἐνέπνεεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἦτον τόσοι μέγας, ὥστε, διὰ νὰ τὸν παραστήσου, ἔλεγον, ὅτι τοὺς καθίστασε κωφόις καὶ τυφλοὺς. Ἐπίσης τρομερὸς ὅσον οἱ ταῦροι καὶ οἱ λέοντες, ὁ Ὀδὴν ἐπέπιπεν, ἐν μέσῳ τῶν ταγμάτων τῶν ἐχθρῶν, δακνῶν